

Geachte leden en belangstellenden.

Van het bestuur.

Als u deze Onder d'n Kroezeboom in handen krijgt is voor de meesten van U de vakantie alweer voorbij. Deze rustige tijd geeft velen van U - en nu vooral door het slechte weer - misschien wat meer ruimte voor Uw hobby. Anderen zullen misschien juist in deze tijd hun hobby hebben laten rusten. Hoe het ook zij we staan weer aan het begin van een nieuw seizoen, en hopen dat we op dezelfde voet verder kunnen gaan als het afgelopen jaar. Ik wil dit korte openingswoord besluiten met de wens, dat in het komende seizoen zich meer leden zullen aanmelden voor de diverse activiteiten, zodat het werk niet altijd door dezelfde mensen gedaan wordt.

De voorzitter.

Verslag Folkloristisch Festival en Braderie.

Als bestuur van "Old Reurle" waren we uitgenodigd voor de receptie van de "Achterhookse Folkloredansers", ter gelegenheid van de viering van hun 50-jarig bestaan, op zaterdag 18 juli jongstleden in zaal "de Luifel".

Natuurlijk waren we bijzonder verheugd met deze uitnodiging en we hebben dan ook onze felicitaties overgebracht bij monde van onze secretaresse, de penningmeester en ondergetekende, onder aanbidding van een enveloppe met inhoud en een toepasselijk gedicht, geschreven door mevrouw Florijn-Ridderhof, die dat zo goed onder woorden weet te brengen.

De zaal was geheel gevuld met afvaardigingen van diverse zusterverenigingen, besturen van overkoepelende organen, vertegenwoordigers van reeds aanwezige binnen- en buitenlandse dansgroepen, alsmede afvaardigingen van de gemeente Ruurlo en onze partnerstad Fürstenau, welke beide werden vertegenwoordigd door hun burgemeester. Er werden veel hartelijke woorden en goede wensen uitgesproken, dikwijls vergezeld van originele cadeaux. In 't bijzonder wil ik onze burgemeester Ordelman noemen, omdat hij, grotendeels in het dialect van onze streek, nog eens duidelijk onderstreepte, van hoe groot belang indertijd de oprichting van deze boerendansgroep is geweest. Zij gaven daarmee de eerste aanzet tot de oprichting van meerdere verenigingen in de omgeving, die allen ten doel hadden om de oude folkloristische dansen weer te beoefenen en daardoor te bewaren voor het nageslacht. Maar naast de dans worden op die manier ook de oude volkswijsjes, de folkloristische muziek en de daarbij passende instrumenten bewaard en gebruikt. Ook zocht men de daarbij passende klederdracht weer op, alsmede de hier en daar nog aanwezige bijpassende tasjes en mandjes en niet te vergeten de daarbij gedragen sieraden. Als men dan ook nog probeert om de taal van onze streek in ere te houden door spreken en schrijven, dan moeten wij als historische vereniging Old Reurle wel bijzonder blij zijn met een dergelijke vereniging in ons dorp. Jammer genoeg waren er tot op heden nog maar weinig contacten over en weer. Eigenlijk ligt dat wel een beetje voor de hand, als men bedenkt dat wij van "Old Reurle" meer de geschiedenis van Ruurlo en zijn bewoners, met hun moeiten en zorgen van alle dag, maar ook hun feesten en hun manier van denken en doen, als uiting van hun eeuwenoude cultuur, proberen te beschrijven en daarmee te bewaren.

Voor een dergelijk onderzoek moet men echter meestal de stille studiezalen van de archieven opzoeken, waar slechts fluisterend wordt gesproken en waar men nauwelijks iets gezamenlijk kan doen. Deze manier van hobbybeleving vereist een andere gaardheid dan de meer vrolijke en spectaculaire wijze, waarop de dansers gezamenlijk hun hobby kunnen beleven. Wij proberen - ieder op zijn manier - oude foto's, kaarten, voorwerpen, tekeningen, letterdoeken, enz. en vooral uit de oude archieven veel schriftelijke informatie vanaf de vroegste tijden tot heden te verzamelen, door het maken van copieën, herdrukken van foto's, enz. voor zowel ons archief, als wel voor het Gemeentearchief.

Vanzelfsprekend hebben we ook belangstelling voor oude gebruiksvoorwerpen en gereedschappen, alsmede het vastleggen van de gebruikwijze en de vervaardiging ervan op foto, film of schriftelijk.

Gelukkig zagen we op de jaarlijkse Braderie al heel wat van die ambachten gede-

monstreerd en werden in de optocht zaterdag nog heel wat oude vervoermiddelen gereedschappen en machines getoond. We kunnen slechts hopen, dat ze bewaard blijven en goed onderhouden. Al deze zaken hebben onze belangstelling, maar daarvoor is het wel nodig, dat we de taken verdelen, zodat we ieder slechts een paar gelijksoortige onderwerpen voor onze rekening nemen. Een paar van onze leden zijn op deze manier al zeer gericht bezig en er worden op hun terrein dan ook goede vorderingen gemaakt. Helaas hebben we te weinig leden, die op deze manier een bepaald onderwerp willen of kunnen onderzoeken, en dat in foto of schrift vastleggen.

Ook bij onze presentatie op de Braderie kwam deze moeilijkheid aan het licht. Met veel moeite konden we onze stand behoorlijk bemannen en inrichten en kwam het een en ander weer voor rekening van die leden, die ook anderszins steeds bezig zijn. Er was in de stand veel belangstelling voor de oude kaarten van Ruurlo, de kleurenfoto's van een paar schilderijen die we mochten fotograferen, en die enkele huizen van omstreeks 1900 tonen. Ook de aanwezige oude schoolfoto's van de Dorpsschool en de Veldhoekschool trokken veel aandacht. Aan de belangstellenden hebben we veel informatie kunnen geven, terwijl wij ook weer veel informatie terugkregen, die we hopelijk te zijner tijd kunnen gebruiken.

Jammer genoeg kreeg de verloting van de vaas met bloemen, welke door één van onze leden voor dat doel ter beschikking was gesteld, door het talrijke bezoek, te weinig aandacht.

Mogelijk moeten wij eens in de leer gaan bij de Reurlse Boerendansers. Zij hebben een enorme organisatie op touw gezet, waarbij alle leden en talrijke vrijwilligers werden ingeschakeld, die ieder op zijn terrein alles goed geregeld hadden. Uiteraard moeten we natuurlijk wel bedenken, dat zij 50 jaar ervaring hebben en wij eigenlijk nog maar in de kinderschoenen staan.

Toch wil ik ondanks de kritische opmerkingen niet al te somber zijn over onze vereniging en ik hoop dan ook, dat we het volgend jaar de presentatie op de Braderie door een actieve nieuwe enthousiaste bemanning tot een nog groter succes kunnen maken. We konden ook nu namelijk weer een aantal nieuwe leden inschrijven, en kregen ook nog diverse toezeggingen.

De voorzitter.

Gedicht t.g.v. het 50-jarig bestaan van de Achterhookse Folkloredansers.

Mevr. A.C. Florijn-Ridderhof.

Bestuur en Leden van de "Achterhookse Folkloredansers".

Voor meer dan vijftig jaren,
spraken Ongetrouwden en Echtparen,
over zaken van weleer,
daarvoor interesseerden ze zich zeer.
Ze zeiden: "Gebruiken en andere zaken,
zullen zo langzamerhand in onbruik raken,
als we tesamen er niets van bewaren,
voor het heden en voor latere jaren".
Zodoende kwam men op een idee:
jongeren en ouderen werkten mee,
de gedachte aan een dansgroep was geboren
en daarvan zou men nog heel veel horen.
In juli vóór precies vijftig jaren,
speelden de Achterhookse Folkloredansers het klaar
om de oude dansen in te studeren,
en op te treden in de "Olde kleren".
Een Speelman erbij om 't ritme aan te geven,
zo zag men met zwier "het Olde" herleven.
Niet alleen op Ruurlose grond,
ook in andere Provincies danste men rond.
De "Hoksebarge en Driekusman,
daar genoot men ook in het Buitenland van.
't Klompen ritme op hout of op steen,
bracht heel veel kijkers op de been.
Het Zilveren feest, we weten het al,

werd gevierd met een groots festival.
Al kende men vóór- en tegenspoed,
't aantal dansparen aanvullen - 't kwam wel goed.
Zo zijn de folkloredansers aan het GOUDEN FEEST gekomen,
waarop TIEN dnasgroepen van alle kanten toestromen.
't Feest op-18 juli - voor 't district speciaal -
in de week erop wordt het INTERNATIONAAL.
Als Oudheidkundige Vereniging,
voelen we ons thuis in Uw kring.
Wat door ons al is gevreesd,
dat we op Uw GOUDEN FEEST,
niet met een gedicht in Ruurlo's dialect konden komen,
wordt door U wel voor lief genomen.
Wij wensen U SAMEN en oock IEDER PAAR:
GEZONDHEID en DANSPLEZIER voor de volgende 25 jaar.

Historische Vereniging "Old Reurle".

Verloting:

De hoofdprijs van de verloting - een vaas met bloemen - werd gewonnen door mevrouw Berghuis uit Lochem.

Resultaat Braderie.

Naast de vier nieuwe leden, die wij op de Braderie konden noteren, werden er ook nog een groot aantal verjaardagskalenders, alsmede een aantal boekjes over de gezondheidszorg in de Achterhoek verkocht. Al met al een geweldig resultaat.

Jan, de möldersknecht, ston zo as gewoonlek at e roggemel veur 'n bakker uut 't Zieuwent mos malen, met ene hand in d'n mēelzak te veulen. Iej mossen d'n steen dan wal good in de gaten hollen, dat 't mel neet te fien wodden, maor ok neet te grof. Dat stok 'm nogal nauw. D'n lesten zak had e net good en wal an-ehäökt too Gerrad naobinnen trad. Gerrad was neet stik zo jong meer, maor nog altied good in odder. Hee wonnen op 'n boerderi-jken, misschien zon paar honderd trad van de mölle. Hee had al-ze-laeven daor in de Heurne zo gemeudelek hen-eboerd en ik gleuve, dat e zich ok wal adeg kon redder. In elk geval, at e an de mölle kwam, dan ko 'j der wal op rekkenen, dat e wal effen op zien gemak op 'n zak mel of zaod ging zitten um 'n präötjen te maken en at de tied d'r nao was, 'n komme koffie met te drinken. Hee kon de dinge ok nog zo mooi op zien Reurls zeggen dat Jan, den völle jonger was en uut Halle kwam, 'm mangs neet helemaol good begriepen kon.

Eén zon geval za 'k van-ze-laeven neet vegetten.

Iej mot wetten, dat ter näöst de mölle 'n weide lei, waorin wat schäöpe leepn. Dee waan gleuf ik van d'n molder maor meugelek had Gerrad der ok eigens wal een paar bij loopen. In elk geval, hee was weidewaarder en kon dat spul zon betjen nao eigen gooddunken behandeln en at ze bi-j-evoerd mossen wodden, dan ston d'r altied wal 'n zak afval met zaod en brökskes in 'n vasten hook veur 'm klaor. Zo was Gerrad op 'n kere ok weer is bij Jan binnen e-loopn, den net d'n steen lichtten umdat e alle maalpekke der deur had en eers wat anders mos doon.

- "Dag Jan" - - "Ok goejen dag Gerrad" - - "Jan zol iej mien efkes können helpen? Ik hebbe 'n euje vekoch en den komp^c ze straks ophaal 'n. Ik bun der al efkes met tegange ewes, maor 't is verdorie net of e 't al in de smiezen hef, want ik kan em neet kriegen" - - "Jao, da 's wal good Gerrad. Ik hebbe op 't ogenblik nog net effen tied veurda 'k wat haver malen mot. Laow dan drek maor gaon." - - Effen later bunt ze in de weide. De schäöpe loopt allemaole achterin. 't Is waarachtig net of ze 't veult ankommen. De beide ke-als gaot ok achter nao de weide en Gerrad vetelt Jan zo gangswiese um welk schaop at 't geet. At ze achter de schäöpe bunt, driefte ze ze zo al praotend nao veurn. Maor dan begint ze toch al 'n betjen onröstig te wodden. - - "Doo 't maor kalm an Jan. Laow ze in den hook drieven", zeg Gerrad. Dat lukt dan nog wal adeg, maor de euje vertrouwt 't blikbaor toch neet meer. Dén löp al van den enen draod nao d'n andern. Endlek hebt ze 't hele spul toch al beheurlek in d'n hook edreven en könt ze good zeen welken ze hebben mot. At Jan dan 'n betjen vlot nao veurn geet, wodt ze allemaole toch wal arg onröstig. Maor now bunt ze d'r toch zo kot bi 'j, dat ze d'r wat van den trop zowat könt anraken. Dan zeg Gerrad, dén zelf natuurlek toch neet zó vlot meer is en hopt, dat Jan 't schaop wel zal griepen: "Jan, zee 'j em, hee steet helemaol an d'n hook" - "Jao" zeg Jan. "Nò veuruut dan maor, maor denk ter umme, haendeg an." Mét dat Gerrad dat ezeg hef, sprunk Jan op 't schaop af en 't hele spul stöf in paniek alle kanten uut en de euje is as één van de eersten al langs eur heneschotten en ze hebt 't naokieken. De schäöpe natuurlek weer helemaol achter nao de weide. "Nò" zeg Gerrad, "dan mot wi 'j ze daor maor in 'n hook drieven. Miesschien dat ze hier röstiger bunt." En wa-rempel 't liekt er op, dat 't now lukken zal. At ze weer net zo wied bunt as de eerste kere, zeg Gerrad: "Denk ter umme, now heel haendeg an." En daor nemt Jan mien dan toch een sprong, dat de schäöpe zowat deur d'n draod hen bast en weer is alles alle kanten uut estaoven.

Maor dan wodt Gerrad mien dan toch helleg. "Too, stomme kuken. Ik zegge toch, da 'j haendeg an mot doon. Maor iej sprink ter as 'n gek tussen." Jan was ter beduusd van, dat Gerrad zó tegen 'm uutveel en hee zeg: "Maor dat dee 'k toch. Iej zaenn da 'k vlot mos waenn". En too ging beiden 'n lich op. Gelukkig had d'n koopman, dēn intussen ekomme was, der minder meujte met um 't schaop te griepen.

N.B.: Bij ons in Reurle is "haendeg an", kalm aan; voorzichtig. Maor meer de kante van Halle uut, zekt ze "hendeg" en dan bedoelt ze handig, kwiek, vlot. Maor at ze daor praot aover 'n "hendeg vröwken", dan bedoelen ze maer 'n tenger vröwken, dat ok wal vlot is.

Herinneringen aan vroegere tijden.

geschreven door mevr. M.H. Everink-Kromdijk.

Woorwoord en toelichting.

Het is al weer een poosje geleden, dat onze voorzitter mij vertelde, dat hij iets op papier had gekregen van de "Naoberplichten en -rechten" en of ik zo vriendelijk wilde zijn om dat ook eens te proberen. Dat verhaal kwam uit het Ruurlöse Broek en het zou interessant zijn om ook uit een andere Ruurlöse omgeving wat op schrift te krijgen met het doel, om daaruit eventueel kleine verschillen in gebruiken te kunnen vastleggen. Ik heb erg mijn best gedaan om iets te vernemen over dit onderwerp; ik heb er veel over gehoord; we hebben er zelfs aan meegewerkt, maar ik had zo graag iets op schrift gehad en dat lukte me niet. Toen schoot mij de naam te binnen van mevrouw Everink. Wie is mevrouw Everink zult U waarschijnlijk vragen. Ik moet dan even terug naar het jaar 1967, toen wij het boerderijtje "De Driesteek" kochten. De Barchemse makelaar, die voor ons optrad, raadde ons aan om voor de verbouwing de heer Everink uit Barchem uit te nodigen en van het advies van deze bijzonder prettige makelaar hebben wij onmiddellijk gebruik gemaakt. Pasen 1968 was de heer Everink klaar met de verbouwing en konden wij "De Driesteek" als weekend- en vakantiehuis betrekken. Tijdens de verbouwing is er tussen de familie Everink en ons vriendschap ontstaan, die, zoals dat met echte vriendschappen gaat, tot op de dag van vandaag is blijven voortbestaan. Mevrouw Everink leerden we kennen als iemand die over vakanties leuke verhalen kan schrijven en op het torentje van Barchem heeft ze zelfs een gedichtje gemaakt. Zij was wel bereid om iets over de oude gebruiken op papier te zetten, maar ik moest erbij vermelden, dat zij niet uit Ruurlo of Barchem komt, maar uit Holten. Er kunnen dus Overijsselse trekjes in haar verhaal voorkomen, maar dat lijkt mij geen bezwaar. Onze voorzitter en ondergetekende vonden het verhaal van mevrouw Everink zo goed, dat we het gaarne onder de titel "Herinneringen aan vroegere tijden" willen doen publiceren. Wij hopen dat onze lezers er ook iets van vroeger in kunnen herkennen en misschien wel aangespoord worden om zelf de pen ter hand te nemen. "Onder d'n Kroezeboom" is er goed voor.

Ruurlo, juli 1987.

w.g. H.F. Widman.

P.S. Vanwege mijn lidmaatschap van "Old Reurle" hebben wij de naam "De Driesteek" weer goed zichtbaar bij de boerderij aangebracht.

Herinneringen aan vroegere tijden

Ik heb al eens verteld, hoeveel ik verdiende toen ik pas van school kwam. Ik kreeg daarbij wel eens iets in de vorm van een rij kralen (kralen ketting), maar meer niet. Dit kwam denk ik, doordat ik maar bij een klein boertje was en allicht ook, omdat mijn ouders niet op de hoogte waren van wat er also bij hoorde. Het ging namelijk zo, dat de meeste boeren een grote en een kleine meid en een grote en een kleine knecht hadden. Als je je verhuurde voor een jaar bij een boer, dan kreeg je meegeld. Hoe ze aan die naam kwamen weet ik niet, maar dat was f.5,- en dat betekende, dat je niet meer terug kon. Bracht je die f.5,- terug, dan werd dat als oneer beschouwd. Het was echter wel zo, dat je naast je loon een stukje grond kreeg, waarop je vlas kon verbouwen en dat wilde op de slechtste grond nog wel groeien. Als dat rijp was, werd het geoogst, aan hopen op het land gezet en gedroogd. Naderhand werd het gedorst, wat allemaal met de hand gebeurde. Het stro werd aan bosjes gebonden en in het water gelegd. Dat noemde men rotten. Daarna werd het gerepeld, dat is zo iets als slaan, want dan moest het stro van het eigenlijke vlas worden gescheiden, vandaar het gezegde:

Toen ik jong was en schoon,
droeg ik een blauwe kroon.
Toen ik oud werd en stijf,
bond men mij een band om het lijf.
Ik werd gehegeld, gerepeld,
gestoten, geslagen.

En later door rijken en armen gedragen.

(de vlas bloeit namelijk met blauwe bloempjes.)

Als dat allemaal gebeurd was, dan kregen de dienstboden om de beurt 's Winters een week verlof. Dan ging men naar het ouderhuis en daar werd dan het vlas gesponnen. Daarna werd het dan meestal naar een thuiswever gebracht, die er dan linnen van weefde.

Ik weet nog, dat mijn grootvader een weefkamer had en dan garen verwerkte tot linnen. Het linnen werd meestal niet breder dan 65 à 70 centimeter gemaakt. Daarom moesten, als men er lakens van wilde maken, twee stukken van 65 centimeter met een naad in het midden aan elkaar genaaid worden. Het was echter wel breed genoeg voor hemden en slopen. Slopen werden er echter maar weinig gemaakt want deze waren vaak van bont geruite katoen.

Bij sommige boeren zag je nog weleens een veren bed met overtrek en de slopen waren van dezelfde stof.

Sommige vrouwen konden dat vlas zeer mooi spinnen. Ik weet nog dat mijn grootmoeder dat zo dun kon, dat ze het als handgaren gebruikte. Ook denk ik nog vaak terug aan de tijd, dat ik op een stoof aan haar schoot zat en dan zag, met welke kleine steekjes ze het naai- en verstelwerk deed.

Men moest natuurlijk heel lang sparen om een uitzet bij elkaar te krijgen. Daar begon je al jong mee en ging door tot je ging trouwen. Het gebeurde ook weleens anders volgens onderstaand rijmpje:

In september de kermis,

in maart de trouw.

En tegen Pinksteren

aan het wiegetouw.

Want dan kwam er wel eens een kink in de kabel, maar dan sprong moeder bij en werd het zodoende wat minder erg.

Als een meisje spinneweek had, dan nodigde ze ook een avond vrienden en vriendinnen uit bij haar ouders thuis. Dat mocht dan van haar ouders. Er werd dan feest gevierd, want verder was er ook helemaal niets om uit te gaan. Alleen één maal in het jaar naar het dorp voor de kermis. Op zulke dagen leerden de jongelui elkaar kennen en bij of in de Kerk werd weleens een knipoogje gegeven.

Onderstaand versje van de Twentse dichteres Johanna van Buren vertelt van zo'n spinneweek. De geliefden hebben daar allebei bijna een jaar mee gewacht voor ze elkaar durfden te schrijven, want de spinneweek viel meestal in januari:

Op 't Venne daar wonnen een jongen
Den heten Jan Willem van de Veerd
Hee kochen Niejaors kâten, dattig
En schreef ze bieje 't Volk op de'n heerd
Op één nao, den heul'e in de tassche
Den leut r gin mensche zeen.
Den schreef e in de schure met potlood
Want daar wasse effen alleen
Den was veur un maächien im Wierden
Dat heten Hermientje van 't Loor.
Hee was op een gesp in de boerschap
Toew zag e dat deertien door
Hee mos der mar alweer nao kieken
en 't deertien kreeg zonne kleur
Hee hadd' eer nao 't huus hen ebracht mar,
Toen ging ze zoo gauw der van deur.
Hee wol eer ne kate sturen
He was van dit maachien zoo vol
He wol der wel geerne met gaon, mar
He bangen zich, dat ze 't neet wol.

In Wierden daar wonnen nen maachien
dat heten Hermientje van 't Loor.

Ze kochen Niejoorskäten twintig
 Dee maken z' in huus aalmaal kloor.
 Op één noa, den heul z' in d'n noazak
 Den leut ze gin meensche zeen.
 Den schreef ze in 't kokhuis met potlood
 Want doer was ze dan effen alleen
 Den was veur nen jongen van 't Venne
 Den heten Jan Willem van de Weerd.
 't Was op nen gesp in de boerschop
 Toew keek e zoo vake nao één.
 Zee hadd der ne kleure van e kregen
 Hee hadd er nao huus hen e brach.
 En naoderhaand hadd 'z'an den jongen
 Zoo vake en zoo geerne weer e dach
 Zee zetten eer name in ciefers
 Heel klein op de kate in 'n hook
 Dan kon' e wel raon want hee kennen
 det keunsien van ciefers wisse ook.

Toew kwamen de katen zee kregen
 Der beide nen hoop, maor den een 'nen
 Den keeken ze als ze alleent waan
 Den leuten ze 'n aander neet zeen
 Hee kreeg zonnen mooien met knoppies
 En reusies met ziedene bla
 Op 'n eeren door steenen hoe hane
 De sleuten zich vast in mekã.
 En suns nao niejaor ging Jan Willem
 Verlangend 'op Wierden hen an
 Hee kon't neet meer hadden hee wol noew
 ook klarigheid hebben der van.
 Hermientje zee tegen eur Moader
 vanmiddag kan'k duch mie bes,
 nao 't Venne is gaon nao mien gropmoo
 Door zin 'k in zoo lange neet ewes.
 Aans achter nen busschen op 't Hexel
 (dit is een buurtschap tussen Rijssen en Wierden)
 Door deen ze 't de hane in een
 Net zoo as op de kâte
 En veerder - Ik heb't neet e zeen.

hane = hande.

Vaak gebeurde het ook, dat de ouders voor de dochter wel iemand uitzochten, of voor de zoon, en zij hadden dan het liefst dat hij of zij er bij in kon trouwen. Men sprak dan, dat het potje reeds boven het vuur was. Het was natuurlijk niet gemakkelijk om een geheel nieuw bedrijf te beginnen, tenzij je ergens wat kon huren. Daar stond tegenover, dat je dan een hele boel verplichtingen had tegenover je landheer. Je moest dan steeds klaar staan om te helpen voor heel weinig geld. Veel mensen, heb ik gehoord, werkten voor f. 0,80 per dag. Dat waren zeer lange dagen van bijvoorbeeld 's morgens 8 uur tot 's avonds tot het donker werd. In de zomer was het meestal pas 10 uur 's avonds als je klaar was. Ging men 's winters alleen maar 's morgens om te dorsen, dan werd er maar f. 0,25 verdiend, doch je moest wel aan je verplichtingen voldoen. Deed je dat niet, dan werd je de huur opgezegd, maar dat moest dan wel voor St. Jacob gebeuren, dat is 24 juli. De vertrekdatum was dan 22 februari van het volgend jaar, namelijk op St. Peter. Als een meisje ging trouwen, ging dat niet zo eenvoudig als tegenwoordig. Voor- dat je bij de ouders van je vriend op bezoek kwam, waren er meestal al wel een paar jaartjes voorbij gegaan. Ging je dan eindelijk eens, dan moest je maar afwachten of je wel in de gunst viel. In die tijd werd er heel veel gekeken naar waar je vandaan kwam. Ook werd er vaak naar geïnformeerd hoe groot de boerderij was en het grondbezit. Na wederzijdse kennismaking moesten dan ook de ouders eens bij elkaar komen, om over de toekomst van de kinderen te praten. Als het er op aankwam, lag meestal toch de beslissing bij de ouders, al waren de kinderen dan ook al wel 25 jaar. Dat gaf natuurlijk wel eens strubbelingen. Het gebeurde ook wel eens, dat de ouders zich beter voor deden, dan ze waren. Zo kan ik U een geval vertellen, dat ik zeer goed weet:

Op een boerderij waren 3 kinderen, te weten 2 meisjes en een zoon. De 2 meisjes waren reeds volwassen, toen de zoon geboren werd. De oudste dochter trouwde bij de bureu in en de tweede trouwde bij haar ouders in. Toen de zoon volwassen was, kreeg hij verkering met in hun ogen een rijke boerendochter. Het was een leuke vrouw. Ze woonden toen wel in dezelfde streek en hadden voor die dagen een zeer luxe woning. Dat kwam echter doordat het boeren waren, die voordien van de klei-grond kwamen. Deze waren meestal al wat beter ontwikkeld, dan de mensen van de zandgrond en introuwen, daar voelden ze niet voor. Daar kwam nog bij, dat er een ongehuwde tante bij hun in huis was. Die werd als een suikertante beschouwd. Zodoende werd er besloten om voor de jongelui een boerderij te kopen, zodra er gelegenheid voor was. Na enige tijd deed zich de gelegenheid voor en werd er door de ouders besloten om ieder de helft te betalen.

De vader van de jongen wilde niet, dat zijn zoon op zware lasten kwam te zitten. Toen het zover was, bracht de zoon zijn schoonouders naar de notaris om de akte te tekenen en moesten de beide vaders hun schuld voldoen. Maar tot stomme verba-zing had de vader van het meisje geen geld, want hij had niet zoveel en stelde voor, dat de zoon dan maar een hypotheek op de grond moest nemen. De vader van de zoon, die maar zo'n zandboer was, vond dit niet goed en gaf de zoon te kennen dat hij maar even met hem naar de bank zou gaan, dan haalde hij het wel. Zo kun je zien, dat men zich in de mensen kan vergissen. Dit is werkelijk gebeurd.

Als een meisje trouwplannen had, moest er heel wat gebeuren. Het linnen, dat ze in de loop der jaren verkregen had, moest gewassen en gebleekt worden. Zij ging dan ook meestal een jaar daarvoor naar huis, als ze al niet thuis was, want niet alle meisjes waren bij een boer totdat ze trouwden. Die meisjes die thuis waren gebleven, kregen de spullen van thuis. Waren er meer meisjes, dan ging eerst de een en later de andere er uit, zodat ze allebei wat verdienden. "Andermans ogen maken mensen" is het spreekwoord.

Als het linnen gewassen was, moest het eerst gebleekt worden. Het werd dan op een grasveld gelegd en geregeld met een klomp water, die aan een lange stok zat, nat gehouden. Bij sommige oude boerderijen is nog steeds een bleekkolk, waaruit het water werd gehaald, om het linnen nat te gieten. Nadat het gedroogd was, kon met het maken van lakens, slopen en hemden begonnen worden. Dat moest allemaal met de hand gebeuren. De lakens moesten eerst in de lengte met een naad in het midden met heel kleine steekjes overhands aan elkaar worden gezet. Daarna werden ze gezoomd en tot slot werd er een kroantje op geborduurd; daaronder kwam de naam te staan.

Behalve vlas werd er ook veel wol gesponnen; dit werd ook verwerkt tot stof. Dit moest meestal eerst geverfd worden. De vrouwen droegen vroeger heel veel rokken over elkaar aan. Eerst kwam de baaien rok, deze was van wol. Ze werden allemaal ruim aangerimpeld in de taille. Daarna kwam er een ruitjesrok; dit waren ruitjes van 2 x 2 centimeter, door elkaar geweven wit en blauw, soms ook half van linnen. Zo ook de streepjesrok, die daar weer over heen ging, van wol of wol met linnen. Dit was een rok met zwarte, groene en witte strepen. Later kwam de zwarte damasten rok er meer in en werden de streep- en ruitjesrokken niet zoveel meer gedragen. De laatste waren ook lang niet zo zwaar en dik meer en over dat alles ging een zwarte rok van mooie stof met een jak voor de zondag. Dit was een nauw sluitend keuralijf met een vrij lang schootje. Van voren was het jak versierd met veel plooitjes. Overdag droeg men een jak van vrij stevige stof, vijf-schacht genaamd. Meestal was dit linnen met wol, zeer stug en stijf. De kleur was veelal donkerblauw of zwart en evenals de rok oersterk. Het was soms een hele toer om alles voor elkaar te krijgen. De rokken moesten in de laden van het kabinet liggen. Bovenin het kabinet werd het linnen keurig opgemaakt ingepakt. Alles met de naam naar voren. Ook de slopen en hemden moesten van de naam voorzien zijn.

Verder moest er een plank gevuld worden met opgerold linnen, dat leek heel veel, maar dat werd zeer handig gedaan. Zo werd het heel smal opgevouwen en dan opgerold op een speciale manier. Na de bruiloft werden de rozen van de "brullefte neugers" er op gestoken.

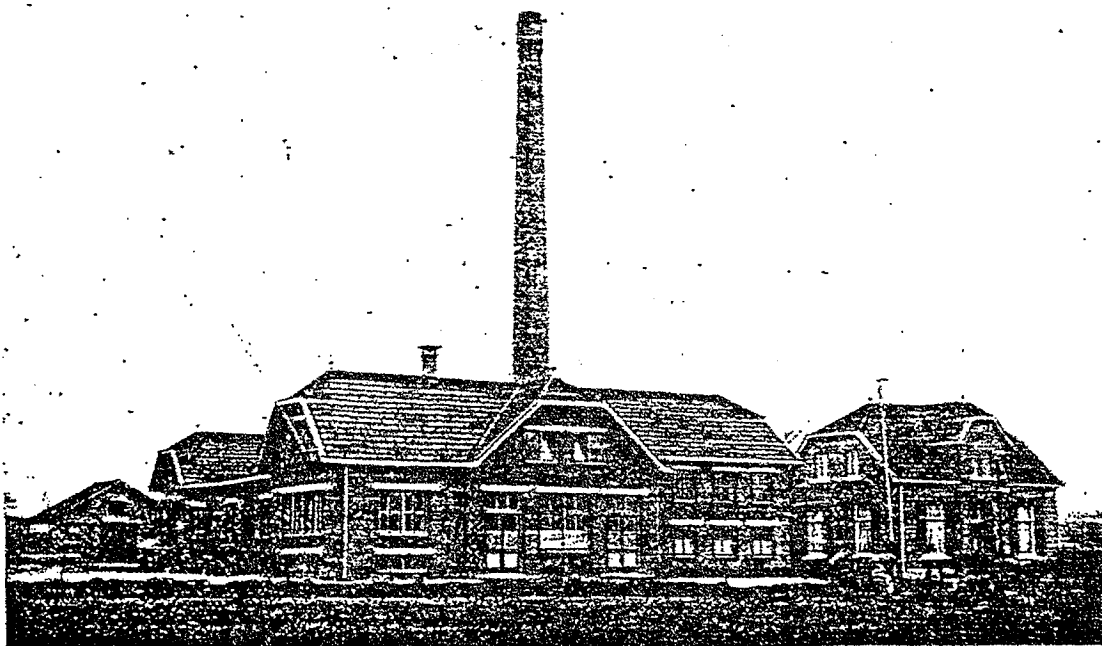
De 2 glaasjes waar het bruidspaar uit gedronken had plus de karaf werden er voor gezet.

Het gebeurde ook wel eens, dat men niet zoveel linnengoed had en het kabinet niet goed gevuld was. Er werd dan nog wel eens heel handig wat van moeder of zuster bij ingepakt. Zo ging het ook met de laden vol rokken, want op de dag van de bruiloft moest men het kabinet open zetten, zodat iedereen kon zien wat er in zat. U zult begrijpen, hoe hier mee gesmokkeld werd.

Oude foto's.

Onder deze naam willen wij in het kwartaalschrift "Onder d'n Kroezeboom" - als daar plaats_voor is - af en toe een foto plaatsen van het oude Ruurlo. Het spreekt voor zich, dat leden en belangstellenden, die in het bezit zijn van oude foto's, deze ook in de Kroezeboom kunnen plaatsen. U kunt dan Uw foto inleveren bij het bestuur of de redactie, waarna hij, na reproductie, aan U wordt geretourneerd.

Wij willen deze serie openen met een foto uit 1916 van de "Coöperatieve Stoomzuiivelfabriek De Volharding". Deze foto werd gemaakt kort na een grote verbouwing van de fabriek.



De heer W. Masman stelde ons het onderstaande uittreksel ter beschikking, afkomstig uit de Gelderse Volksalmanak van 1875. Hierin wordt een uiteenzetting gegeven van de "belening" van het Hof te Roderlo.

RUURLO.

EENE BLADZIJDE UIT HET REGISTER OP DE
LEENEN VAN HET FURSTENDOM GELRE
EN DE GRAAFSCHAP ZUTPHEN.

MEDEGEDEELD DOOR

A. SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE VAN NIENBEEK.

Den Hof te Roderlo heet Steven van Roderlo, met al syn goed, dat hij daar heeft, anno 1326^a.

Berte Henriks dogter van Amssen, huysvrouw Rudolfs van Holthusen word getuytigd met 53 olde schilden 'sjaars uut den goede van Roderlo met eggen, enden, met heerlykheyd, luyden en allen synen toebehoer met vorworden soo sy voor Rolof sterft sonder gebeurt sal Rolof ofte syne erven binnen 'sjaars haren Erven uytreyken 525 alde schilden, bij gebrek sulker uytreykingen in den goede soo lange te blijven, 1389^b.

Rolof van Roderlo ontfink die Heerschap van Roderlo met heuren tobehoren tot dienstmansstad, 1402.

Henrik van Roederlo Erve Roloffs voorn. ontfink die Herschap van Roederloe met Erve, be-

1*

4

RUURLO.

leende mannen, horige luyden voor een sadel-goet, 1404.

Elsbe dogter Crafts van Holthusen als erve Roloffs van Holthusen, ontfink die Herlichheyd van Roderlo, met eenen peerde te verhergewaden tot eenen Zutphensen regten, 1405.

Bernt van Roderlo erve syns vaders Henriks, 1420.

Jacob van Heker ontfink die Herschap en Herlichheyd van Roderlo, met Huse, have end allen heuren tobehoren, als he die gekoft heeft van Johan van Heker, 1420^c.

Bernt van Roderlo ontfink die Herschap van Roderlo met syn tobehoer, 1424.

Mechtelt van Hernen Weduwe Johans van Merwich als Erve harer moder, 1424.

Evert van Heekeren erve synes vaders Jacobs, onmundig beleent, 1440.

Jacob van Heekeren erft op synen onmundigen soon Evert, 1509, ende Alyt van Keppel word getugt.

Jacob van Heekeren Everts soon, ontfink die Herlichheyd, tot Zutphensen sadelleen regten, 1563.

Joost van Heekeren, erve synes broders Jacobs, 1580.

Agnes van Heekeren, huysvrouw Wigbolts de Roode van Heekeren, nae doode haars vaders Joost, beleent, 1620.

Wolter de Roode van Heeckeren érve syns moder Agnes, 1637^d.

Wigbolt de Roode van Heeckeren, érve synes vaders Wolters, 1672.

Hadriaan Schimmelpenninck van der Oije tot Voorstonden nyt cragt van cessie des verwins, 1686.

Anna Schimmelpenninck van der Oije beleent 1686. Geeft dit leen over aan Alexander Schimmelpenninck van der Oije tot Helthuyzen, 1694.

Joost de Roode van Heeckeren, érve syns broeders Wigbolts, 1698.

Assueer Schimmelpenninck van der Oije als érve syns vaders Alexander, 1724. Hij draagt dit leen op aan Jacob Derk van Heeckeren, 1727, die het weder opdraagt aan diens zoon, 1728.

Jacob Derk Carel van Heekoren, erfgn. syns vaders Assueer, 1768.

Willem Hendrik Alexander Carel van Heeckeren, Jacobs soon, érve in 1796.

a. Het geslacht Roderlo is zeer oud, en voerde tot wapen: »Een swarten klimmenden winthont met een gouden halsbant in een geel veldt.»

De eerste Roderlo die ik in mijne genealogische aantekeningen vind, is »Bezelinus de Ritherlo» die in de eerste helft der 12^{de} eeuw leefde. Onze uitstekende geschiedvorschcr, Baron Sloet van de

RUURLO.

Beele, noemt hem dan ook in zijn »Oorkondenboek der Graafschappen Gelre en Zutphen,» in het 1^{ste} gedeelte bij N^o. 229, tusschen de jaren 1118 en 1127, als tegenwoordig, toen: »Theodorich, bisschop van Munster aan Constantyn de Berge teruggeeft de advocatie over de kerk te Zutphen, die hij hem had ontnomen.»

b. Het geslacht Holthuyzen ontleende waarschijnlijk zijnen naam aan de adellijke Havesathe Holthuyzen, een zeer oud goed, dat gelegen was onder Steenderen. De hier genoemde Berte van Amsen gehuwd met Rudolf van Holthuyzen, trouwde ná doode van Rudolf met Jacob van Heeckeren, dezelfde die in 1420 door aankoop heer van Ruurlo werd.

c. Jacob van Heeckeren huwde eerst Berte van Amsen hierboven genoemd, daarna Elizabeth van Keppel gend. Oelde. Hij kocht Ruurlo van Johan van Heeckeren tot Wissink.

d. Rode van Heeckeren. Dit geslacht noemt zich dan eens Rode alleen, dan eens Rode van Heckeren en dewijl er op vele plaatsen geslachten van den naam van Rode, Rooden, Roeden gevonden worden, die een ander wapen voeren, zijn ze niet wel te onderscheiden. De gelijkheid van wapen en de bijgevoegde naam van Heeckeren, geven tot de gissing aanleiding, dat deze Rode's, of van de Heckerens afstammen, of met ééne dochter van Heeckeren den naam en het wapen hebben aangenomen. Maar ik

RUURLO.

7

berhaat, wij kunnen hier slechts gissen, want noch de Baron van Spaen, noch de Baron van Heeckeren (het tegenwoordige lid van den Gemeenteraad in Zutphen), kunnen ons bij al hunne onvermoeide onderzoekingen, den sleutel geven.

Reeds in de eerste helft der 13^{de} eeuw vinden wij den naam Rode in de geschiedenis geboekt, o. a. Rudolf de Rode bij Ane gesneuveld in 1227.

Ik wil oele een verhaal vertellen, dat waor gebeurd is.

Deur mien werk biej 't electricisch, kwam ik biej völle leu, ook omdat wie het meteropnemmen en geldophalen er vrogger ook nog biej deen. Zo heb ik in de oorlogsjaoren met het meteropnemmen wat met-e-maakt, dak neet eerder kon vertellen, want ik hadde de leukes belaoft het neet wieder te vertellen.

Daor was vrogger aovereen-e-kommen met de aanleg van 'telectricisch, dat de gemeente garant stond veur de kosten. De gemeente gaf dat weer deur an de ange-slottende, met een garantie verbruuk van b.v. alleene veur leg ansluting van twintig gulden in 't jaor. Gebruuken ze dat neet, dan mos dat wal betaald worden. Zo kon't gebeuren, dat iemand zuunig was-e-wes en maor veur achtien gulden had verbruukt, dat e dan twee gulden betalen mos dee hee neet verbruukt hadde.

Zo mos ik in 't begin van de oorlog nao mensen toe dee een riksdalder mosten betalen an de gemeente garantie. Het waarn bejaorde leu, twee breurs Hendrikus en Antoni en zuster Hendrike; ik kende ze good omdat ik daor wal vaker was-e-wes. Maor disse keer veel neet met, want Antoni zei direk dat hee neet betalen; Hendrike wol wal en Hendrikus zei neet völle, maor ik kreges dan riksdalder neet met, want dan leten ze zich afsluuten. En zo gebeuren 't ook, ze worden affeslotten. Ze vonden dat helemaol neet arg, 't was ook nog wal zo veurdelig. Maor toe wieter in den oorlog kwamm, raken de pe'trollie op en worden dat wel lastig zonder electricisch. Zo kwam ik daor een keer van hun buurman af, dat Hendrikus mien anheel en vroeg of ze weer electricisch konnen kriegen en wat dat zol kosten. Ik heb um belaoft da'k er nao vraggen zol en dan heuren dat nog wal, maor hee zeg nog Antoni mog't neet wetten. Toe'k wisse wat ze mosten betalen (dat was f. 32,50 daor zat nog 1½ jaor gemeentegarantie biej in) ging ik dar weer naor toe. Toe'k daor biej huus kwamme kump mien Antoni in tegen. Ik dachte, dat geet neet good, amor hee zeg, het is good da'k oe zee want wie mot weer leg hebb nn. Ik zegge, dat kan, ik wol't oe net vraogen, veur f 32,50 kuj weer kriegen. Hee zeg, das goot, slut maor weer an. Dat he'k direct e-daane ze waren mien ook nog dankbaar, zodat ik er nog een koffiehuis biej kreges. Maor ik heb Antoni maor neet vertelt, dat Hendrikus 't ook a-vraogd hadde.

Maor noe 't verhaal waar 't umme geet. Op een morgen ging ik naor Zieuwent veur meteropnemmen en daor was mien een spul; Duutse soldaoten dee huuszeuking deen om onderduikers te zeuken. Ik konne daor slech deur hen komm en heb mien biej een bekenden boer op-e-borgen, tut nao de middag, zoda'k de Duutsers veur mien hadde. Zo kwam ik ook biej mien koffiehuis en wasse beniejd hoo dat daor e-gaon was. Toe'k de kökken in kwam, zat Hendrikus biej de kachel. Ik vrooge hoo hun dat was e-gaon. Hendrikus begon te lachen en zeè, met mien wal good, maor dat moj Antoni vraogen; den snauwen: holt oe toch stille, dat hoeft iedereen neet te wetten. Jao zeg Hendrike en ik krieges 't op de kop en konder ok niks an daon. Ik worden wal nieuwsgierig en wol't ok wal's wetten, wat'r gebeurd was. Hendrikus zat maor te lachen en den vertellen dan. Hee had een hol in 't kleufholt in de schoppe e-maakt en daor had hee zich verstopt, maor dat was Antoni te kolt en den had een andere plekke oet-e-zocht, in den groten schossteen; daor zatten van dee iezeren pinnen in veur 't roken van vleis en spek. Daor hatte zich een ziedwegge van de kruuwagen op e-leg en daor konne mooi op zitten, ok nog lekker warm.

Toe ze dan bericht kregen van de buurte van dee razia, had hee zich daor verstopt en Hendrikus in de schoppe. Toe de Duutsers daor kwamm, hadden ze al wel e-zene, dat 't olde mense allene was en geen onderduikers. Het was meddag, en ze hadden honger. Daor hing spek in de wieme en toe mos Hendrike Pannekoke bakken veur vief man; elks twee stuks met dikke spek. Antoni kon met genieten in de schossteen. Het enigste wat Antoni toen zeè: "Van mien laeven lus mien geen pannekoke meer".

P.S.: Dit verhaal vertelde de heer Toevank op onze januari-bijeenkomst van dit jaar.